

تدریس مجازی فقه، فرصتها و چالشها

رضا محبی مجد

استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

قرنهای متمادی است که اندیشمندان مسلمان در پی راهی برای شناساندن بهتر اسلام به جهان هستند، و امکانی که امروز بدلیل برخورداری از تکنولوژی وب و اینترنت بوجود آمده، فرصتی طلایی و دستاوردی منحصر بفرد برای تبلیغ معارف الهی و اسلامی به شمار میرود که بایستی به بهترین وجه مورد بهره برداری قرار گیرد. استفاده از اینترنت در حوزه های علمیه برای مجریان و مراکز فقهی دارای مزایایی چون صرفه جویی در هزینه های ساخت و نگهداری فضاهای آموزشی و پژوهشی، افزایش چند برابری ظرفیت پذیرش طلبه و پژوهشگر در مدارس علمیه و مراکز فقهی، کاهش نسبت استاد به طلبه، پیشگیری از اقدامات موازی و تکراری در تحقیقات علمی و فقهی، ارتباط آسان مراکز فقهی با مبلغان اسلامی و پاسخگویی سریع به نیازها، سؤالات و شبهات دینی و اعتقادی مخاطبان، کاهش چشمگیر هزینه های انتشار و توزیع کتب و مقالات فقهی بوده و برای طلاب، پژوهشگران، مؤلفان و علاقمندان موضوعات فقهی نیز دارای مزیت هایی همچون بهره گیری از هوش مصنوعی در استنباط احکام شرعی و دسترسی سریع به منابع تحقیقاتی فقهی و کتابخانه های دیجیتال، کاهش هزینه های تحصیل و تحقیق به موازات افزایش ملاحظات زیست محیطی و سلامت روانی جامعه، رفع محدودیتهای فیزیکی و مکانی تحصیل در مدارس علمیه می باشد لکن علیرغم تمامی این مزایا یک نکته ظریف و نقطه منفی در این جا وجود دارد و آن اینکه در حوزه های علمیه همواره مصاحبت فیزیکی و جنبه تربیتی و معنوی ارتباط بین استاد و دانشجو که به تزکیه منجر می شود، مورد عنایت است در حالی که این ویژگی در دروس مجازی غالباً مفقود است.

واژگان کلیدی: اینترنت، فقه، حوزه های علمیه، تزکیه